

חיים מיליקובסקי

המחלקה לתלמוד
אוניברסיטת בר-אילן
רמת-גן

דואר אלקטרוני : Chaim.Milikowsky@biu.ac.il

תארים :

אוניברסיטת גיונס הופקינס, המחלקה להיסטוריה	B.A.	1971
אוניברסיטת ייל, המחלקה למדעי הדתות	M.A.	1973
אוניברסיטת ייל, המחלקה למדעי הדתות	M.Phil.	1975
אוניברסיטת ייל, המחלקה למדעי הדתות	Ph.D.	1981

חינוך :

אוניברסיטת גיונס הופקינס, בלטימור, מרילנד, ארה"ב	1967-1971
ישיבת נר ישראל, בלטימור, מרילנד, ארה"ב	1967-1971
ישיבת מיר, ירושלים	1971-1972
אוניברסיטת ייל, נו הייבן, קוניקטיקוט, ארה"ב	1972-1973
האוניברסיטה העברית, ירושלים, תלמיד מחקר אורח	1973-1974
אוניברסיטת ייל, נו הייבן, קוניקטיקוט, ארה"ב	1974-1976
האוניברסיטה העברית, ירושלים, תלמיד מחקר אורח	1976-1979

עבודה :

מדריך, מדריך ד"ר, מרצה, מרצה בכיר, פרופסור חבר, פרופסור מן המניין, המחלקה לתלמוד, אוניברסיטת בר-אילן	-1977
--	-------

עבודה קודמת :

פרופ' אורח, המחלקה למדעי הדתות, אוניברסיטת ייל, ארה"ב	2002
פרופ' אורח, המחלקה לתלמוד, אוניברסיטת ישיבה, ארה"ב	2002

פרופ' אורח, המחלקה למדעי הדתות, אוניברסיטת ייל, ארה"ב	1995
פרופ' אורח, המחלקה לתלמוד, בית המדרש לרבנים באמריקה, ארה"ב	1995
פרופ' חבר אורח, המחלקה למדעי הדתות, אוניברסיטת ייל, ארה"ב	1988
פרופ' חבר אורח, המחלקה לשפות מזרחיות, אוניברסיטת מרילנד, ארה"ב	1988
מרצה, מרצה בכיר, בית המדרש לרבנים באמריקה, ירושלים	1977-1990
עוזר הוראה, המחלקה למדעי הדתות, אוניברסיטת ייל, ארה"ב	1974-1976

מענקי מחקר:

- מענק קרן הזכרון לתרבות יהודית, 1985 - 1983
- מענק מחקר ,American Philosophical Society, 1986 - 1985
- מענק מחקר ,German-Israel Foundation (GIF), 1998 - 1995
- מענק מחקר, הקרן הלאומית למדע שעל יד האקדמיה הלאומית, 2002 - 1999
- מענק מחקר, הקרן הלאומית למדע שעל יד האקדמיה הלאומית, 2006 - 2002
- מענק מחקר, הקרן הלאומית למדע שעל יד האקדמיה הלאומית, 2010 - 2006
- חבר (Fellow) בקולג' אול סאולס (All Souls College), אוניברסיטת אוקספורד, 2008

פרסומים

ספרים:

סדר עולם, מהדורה מדעית עם מבוא ופירוש, בדפוס, יד בן צבי

- I. מבוא (כ-300 עמודים)
- פרק א: סדר עולם -- כרונוגרפיה פרשנית; סדר עולם כחיבור היסטורוגרפי.
- פרק ב: סדר עולם כחיבור פרשני.
- פרק ג: על זמנו ותהליך היווצרותו של סדר עולם; השתייכותו לספרות חז"ל וייחוסו לרבי יוסי בן חלפתא.
- פרק ה: ביקורת הנוסח של סדר עולם: תיאור כתבי-היד והדפוסים הראשונים והיחס ביניהם.
- פרק ו: המהדורה המדעית: שיטת הכנתה.
- II. המהדורה המדעית (כ-180 עמודים): פרקים א-ל, עם מדור חילופי נוסחאות הכולל גרסאות כתבי-היד והדפוסים הראשונים.
- III. הפירוש (כ-700 עמודים): פרקים א-ל, הדגש הפירוש הוא השחזור של היסוד הפרשני של השחזור הכרונונולי של סדר עולם.

מאמרים:

1. 'סדר עולם והתוספתא', תרביץ מט, תש"ס, עמ' 246-263.
2. 'עונשו של יעקב -- עיון בדרכי עריכתו של מדרש תנחומא', ספר בר-אילן, כרכים יח-יט, תשמ"א, עמ' 144-149.
3. 'פרה אדומה לפני סיני -- מסורת קדומה או טעות סופרים', עיונים בספרות חז"ל, במקרא, ובתולדות ישראל מוקדש לפרופ' עזרא ציון מלמד, רמת-גן תשמ"ב, עמ' 268-279.
4. 'אליהו והמשיח', מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, ב, תשמ"ג, עמ' 491-496.
5. 'על דפוסי סדר עולם: אקדמות למהדורה מדעית של סדר עולם, א', עלי ספר, יב, תשמ"ו, עמ' 37-49.
6. 'גיהנום ופושעי ישראל בסדר עולם פרק שלישי', תרביץ נה, תשמ"ו, עמ' 311-343.
7. 'מהדורות וטיפוסי-טקסט בספרות חז"ל', קרית ספר סא, תשמ"ו-מ"ז, עמ' 169-170.
8. 'סדר עולם והכרונוגרפיה היהודית בתקופה ההלניסטית-רומית', ההיסטוריוגרפיה

- היהודית, קובץ מאמרים, עורכים מ' צימרמן, מ' שטרן ויי שלמון, ירושלים תשמ"ח, עמ' 59-72.
9. 'ה'פרסדיאות" שהושיב ירבעם: התפתחותה של גירסא', סידרא ז, תשנ"א, 45-49.
10. 'אודות קביעת יחס בן מקורות: תגובה למאמרו של מירון ביאליק לרנר, "השאור שבה" (לשונינו נג, תשמ"ט, עמ' 287 ואי'), לשונינו נו, תשנ"ב, עמ' 361-363.
11. 'סימטריות בהיסטוריה אצל חז"ל: המספרים המיוחדים של סדר עולם פרק שני, מחקרי ירושלים המחשבת ישראל יא, תשנ"ג, עמ' 37-47.
12. 'תאריך חורבן הבית הראשון על-פי סדר עולם, התוספתא והבבלי: עיונים בהתפתחותה של מסורת', תרביץ סג, תשנ"ג, עמ' 487-500.
13. 'סוף הנבואה וחתימת המקרא במחשבת חז"ל', סידרא י, תשנ"ד, עמ' 83-94.
14. 'מדרש האגדה - מציאות או מטאפורה', מחניים ז, תשנ"ד, עמ' 34-38.
15. 'על קביעת מקוריות בין מקבילות בספרות חז"ל: סדר עולם ומכילתא דרשב"י על שעבוד בני ישראל במצרים', ספר היובל לכבוד פרופ' גילת, רמת-גן תשנ"ה, עמ' 221-226.
16. 'ויקרא רבה, פרשה כח, הפתיחתא הראשונה (פסקאות א-ג): עיונים בנוסח, בעריכה ובזיקתה למקבילה בפיקתא דרב כהנא', תרביץ עא (תשס"ב), עמ' 19-65.
17. 'הביאה הכפולה של אליהו - בזמן המשיח ובזמן גוג', דרך אגדה ו (תשסג), עמ' 49-59.
18. 'עיונים בפרשנות פרשת המילואים: קרבנות ימי המילואים במגילת המקדש, הימים "די לא למספד" בריש מגילת תענית, והמחלוקת על תאריך ימי המילואים בספרות חז"ל', מחקרי תלמוד, כרך ג: קובץ מחקרים בתלמוד ובתחומים גובלים, מוקדש לזכרו של פרופ' אפרים א' אורבך, בעריכת י' זוסמן וד' רוזנטל, ירושלים תשס"ה, חלק ב, עמ' 519-542.
19. 'החיפוש אחרי "הטקסט המקורי": עיונים בענייני נוסח וההדרה בסדר עולם ובויקרא רבה', מחקרים בתלמוד ובמדרש: ספר זיכרון לתרצה ליפשיץ, בעריכת מ' בר-אשר, י' לוינסון ובי' ליפשיץ, ירושלים תשס"ה, עמ' 349-384.
20. 'ויקרא רבה, פרשה ל: תולדות המסירה, קורות ההדרה והצגת מהדורה חדשה (לפסקה א ולפסקה ב)', ספר בר-אילן, כרכים ל-לא: מוקדש לזכרו של פרופ' מאיר שמחה הכהן פלדבלום, רמת-גן תשס"ו, עמ' 269-318.
21. 'מדרש שלא נדפס מעולם על אדם שהיה "חי וקיים לעולם" ועל "מים במים" (ויקרא רבה כז ד): הרהורים על שיבושי מדפיסים ומהדירים ועל הקוסמוגוניה של חז"ל', על פי הבאר: מחקרים בהגות יהודית ובמחשבת ההלכה מוגשים ליעקב בלידשטיין, בעריכת א' ארליך, חי' קרייסל וד"ר לסקר, באר שבע תשס"ח, עמ' 303-328.
22. 'ויקרא רבה ובראשית רבה: עיון מחדש בקטעים מקבילים', סידרא כד-כה (תש"ע) [מוקדש לכבודו של ... פרופ' צבי אריה שטיינפלד], עמ' 237 - 266.

23. 'גלגולי מסירה ועריכה בויקרא רבה ובבראשית רבה: עיונים בפתיחתא מורכבת אחת (ו"ר כז: א, ב"ר לג: א), ספר היובל לכבוד י' תבורי (בדפוס), כ-18 עמודים.

24. "Again -- Damascus in the Damascus Document and in Rabbinic Literature," *Revue de Qumran* 11 (1982), pp. 97-106.
25. "Kima and the Flood in Seder 'Olam and B.T. Rosh-HaShana: Stellar Time-Reckoning and Uranography in Rabbinic Literature," *PAAJR* 50 (1983), pp. 105-132.
26. "Seder 'Olam and Jewish Chronography in the Hellenistic and Roman Periods," *PAAJR* 52 (1985), pp. 115-139.
27. "Law at Qumran: A Review-Essay of L. A. Schiffman, *Sectarian Law in the Dead Sea Scrolls*," *Revue de Qumran* 12 (1986), pp. 237-250.
28. "Which Gehenna: Retribution and Eschatology in the Synoptic Gospels and in Early Jewish Texts," *New Testament Studies* 34 (1988), pp. 238-249.
29. "The *Status Quaestionis* of Research in Rabbinic Literature," *Journal of Jewish Studies* 39 (1988), pp. 201-211.
30. "Conflict and Authority in Post-Destruction Judaea: The Patriarchate, the Sages, the People and the Romans," in *Authority, Power, and Leadership in the Jewish Polity: Cases and Issues*, ed. D. J. Elazar, Jerusalem and Lanham, Md. 1991, pp. 93-112.
31. "On Editing Rabbinic Texts: A Review-Essay of *Baraita de-Meleket ha-Mishkan: A Critical Edition with Introduction and Translation* by R. Kirschner," *Jewish Quarterly Review* 86 (1996), pp. 409-418.
32. "Notions of Exile, Subjugation and Return in Rabbinic Literature," *Exile: Old Testament, Jewish, and Christian Conceptions*, ed. J. M. Scott, Supplements to the Journal for the Study of Judaism 56, Leiden 1997, pp. 265-296.
33. "Vayyiqra Rabba Through History: A Project to Study Its Textual Transmission," *Jewish Studies at the Turn of the Twentieth Century: Proceedings of the 6th EAJS Congress*, Vol. 1, ed. J. Targarona Borrás and A. Sáenz-Badillos, Leiden 1999, pp. 311-321 (with M. Schlüter).
34. "Further on Editing Rabbinic Texts: A Review-Essay of *A Synoptic Edition of Pesiqta Rabbati Based upon All Extant Manuscripts and the Editio Princeps* by R. Ulmer," *Jewish Quarterly Review* 90 (1999), pp. 137-147.
35. "Reflections on Hand-Washing, Hand-Purity and Holy Scripture in Rabbinic Literature," *Purity and Holiness: The Heritage of Leviticus*, ed. M. J. H. M.

- Poorthuis and J. Schwartz, *Jewish and Christian Perspectives Series 2*, Leiden 1999, pp. 149-162.
36. "Trajectories of Return, Restoration and Redemption in Rabbinic Judaism: Elijah, the Messiah, the War of Gog and the World to Come", *Restoration: Old Testament, Jewish, and Christian Perspectives*, ed. J. M. Scott, Supplements to the Journal for the Study of Judaism 72, Leiden 2001, pp. 265-280.
  37. "Josephus Between Rabbinic Culture and Hellenistic Historiography," *Shem in the Tents of Japhet: Judaism in Hellenistic Garb*, ed. J. Kugel, Supplements to the Journal for the Study of Judaism 74, Leiden 2002, pp. 159-197.
  38. "On the Formation and Transmission of Bereshit Rabba and the Yerushalmi: Questions of Redaction, Text-Criticism and Literary Relationships: A Review-Essay of *Die grossen rabbinischen Sammelwerke Palastinas: Zur literarischen Genese von Talmud Yerushalmi und Midrash Bereshit Rabba* by H.-J. Becker," *Jewish Quarterly Review* 92 (2002), pp. 521-567.
  39. "Why Did Cain Kill Abel? How Did Cain Kill Abel? Methodological Reflections on the Retelling of the Cain and Abel Narrative in Bereshit Rabbah," *From Bible to Midrash: Portrayals and Interpretative Practices*. ed. H. Trautner-Kromann, Lund 2004, pp. 79-93.
  40. "Midrash as Fiction and Midrash as History: What Did the Rabbis Mean?" *Ancient Fiction: The Matrix of Early Christian and Jewish Narrative*, ed. J.-A. Brant, C. W. Hedrick, and C. Shea, SBL Symposium Series 32, Atlanta 2005, pp. 117-127.
  41. "Rabbinic Interpretation of the Bible in the Light of Ancient Hermeneutical Practice: The Question of the Literal Meaning," *The Words Of A Wise Mouth Are Gracious*, Divre Pi-Hakam Hen: *Festschrift for Günter Stemberger on the Occasion of his 65th Birthday*, ed. M. Perani, Studia Judaica 32, Berlin 2005, pp. 7-28.
  42. "Reflections on the Practice of Textual Criticism in the Study of Midrash Aggada: The Legitimacy, the Indispensability and the Feasibility of Recovering and Presenting the (Most) Original Text," *Current Trends in the Study of Midrash*, ed. C. Bakhos, Supplements to the Journal for the Study of Judaism 106, Leiden 2006, pp. 79-109.
  43. "Seder Olam," *The Literature of the Sages*, Part 2, ed. S. Safrai et al., *Compendia Rerum Iudaicarum ad Novum Testamentum* 2.3b, Assen 2006, pp. 231-237.
  44. "Justus of Tiberias and the Synchronistic Chronology of Israel," *Studies in Josephus and the Varieties of Ancient Judaism: Louis H. Feldman Jubilee Volume*, ed. S. J. D. Cohen and J. J. Schwartz, *Ancient Judaism and Early Christianity* 67, Leiden 2007, pp. 103-126.

45. "Textual Criticism as a Prerequisite for the Study of Rabbinic Thought: On God Not Giving Recompense for Fulfilling Commandments and on the Immutability of the Created World," *Tiferet Yisrael: Jubilee Volume in Honor of Israel Francus*, ed. J. Roth, M. Schmelzer, and Y. Francus, New York 2010, pp. 131-151.
46. "The *Status Quaestionis* of Research in Rabbinic Literature," *Rabbinic Texts and the History of Late-Roman Palestine* [= *Proceedings of the British Academy* 165], ed. M. Goodman and P. Alexander, Oxford 2010, pp. 67-78 [a slightly updated version of no. 29].
47. "Current Views on the Editing of the Rabbinic Texts of Late Antiquity: Reflections on a Debate after Twenty Years," (with P. Schafer), *Rabbinic Texts and the History of Late-Roman Palestine* [= *Proceedings of the British Academy* 165], ed. M. Goodman and P. Alexander, Oxford 2010, pp. 79-88.